

4. Erhvervsinvesteringer

Erhvervsinvesteringer¹

Virksomhedernes fysiske og immaterielle kapitalapparat er sammen med arbejdskraft grundlaget for produktion. Investeringer i nye aktiver og teknologier bidrager til at øge og forbedre kapitalapparatet og dermed produktiviteten. Opbygningen af kapitalapparatet har bidraget til næsten 60 pct. af stigningen i produktiviteten siden 2000, se kapitel 2.

De centrale konklusioner i dette kapitel er:

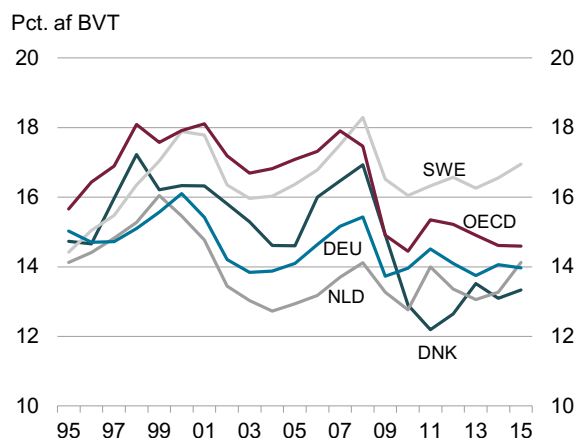
- De danske erhvervsinvesteringer er faldet relativt meget efter krisen i forhold til OECD-gennemsnittet og lande vi normalt sammenligner os med (Sverige, Tyskland og Nederlandene).
- Det er særligt i mindre virksomheder og i private serviceerhverv, at investeringskvoten er faldet efter krisen.
- Danske virksomheders IT-investeringer udgør 3 pct. af BVT, hvilket placerer Danmark lidt over niveauet i OECD, men efter Sverige og Nederlandene.

Udviklingen i erhvervsinvesteringer

Investeringsomfanget i en virksomhed påvirkes typisk af konjunktursituationen og de generelle rammevilkår, herunder navnlig skatter og afgifter, finansieringsmuligheder og kreditvilkår.

Den danske investeringskvote, målt som erhvervsinvesteringer i forhold til den samlede bruttoværditilvækst (BVT), faldt markant i kriseårene 2008-2011, hvilket skal ses i lyset af et relativt kraftigt konjunkturtilbageslag. Trods en stigning i investeringskvoten siden 2011 ligger Danmark stadig en del under niveauet for OECD-gennemsnittet og Sverige fx, se figur 4.1.

➔ **Figur 4.1** Erhvervsinvesteringer i udvalgte OECD-lande, 1995-2015

Anm.: Erhvervsinvesteringerne er opgjort i løbende priser og er som andel af BVT for hele økonomien.
Kilde: OECD og egne beregninger.
Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_4

Samlede nettoinvesteringer og kapitalapparat

Niveauet for nettoinvesteringer indikerer, hvorvidt kapitalapparatet opbygges eller nedslides. Hvis nettoinvesteringerne er negative, betyder det, at de nye investeringer ikke er tilstrækkelige til at opretholde det eksisterende produktionsapparat på grund af nedslidning.

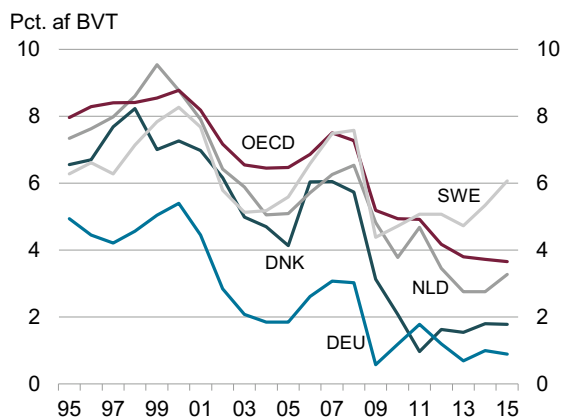
De reale nettoinvesteringer² som andel af BVT har generelt været faldende i perioden 1995-2015, hvor Danmark i perioden efter krisen har haft det største fald i investeringskvoten sammenlignet med andre lande, hvilket skal ses i lyset af et relativt kraftigt konjunkturtilbageslag. Den danske kvote ligger derfor relativt lavt i 2015, men nettoinvesteringerne er positive i hele den betragtede periode og kapitalapparatet for den samlede økonomi opbygges dermed, se figur 4.2.

¹ Erhvervsinvesteringer er defineret som faste bruttoinvesteringer fratrukket offentlige investeringer og boliginvesteringer. Denne definition er også benyttet i Økonomisk Redegørelse. Opgørelsen af erhvervsinvesteringer kan godt afvige fra denne definition, fordi det tilgængelige data ikke er tilstrækkeligt.

² Nettoinvesteringerne i figur 4.1 er inklusive offentlige investeringer til forskel fra figur 4.1.

4. Erhvervsinvesteringer

➔ **Figur 4.2** Nettoinvesteringer i udvalgte OECD-lande, 1995-2015

Anm.: Figuren viser faste nettoinvesteringer i pct. af BVT for hele økonomien eksklusive boliginvesteringer. Både investeringer og BVT er opgjort i faste priser.

Kilde: OECD, Economic Outlook no. 100 og egne beregninger.

Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_4

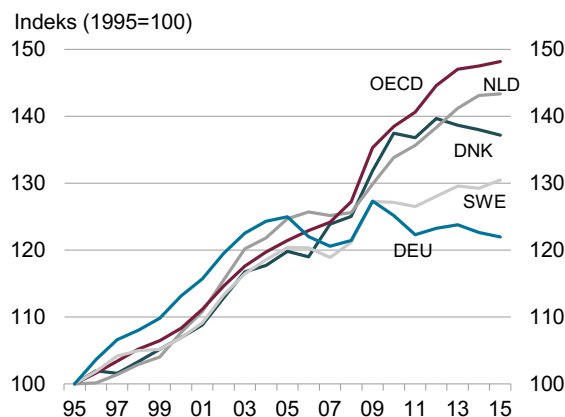
Virksomhedernes kapitalapparat opgøres som mængden af maskiner, produktionsanlæg, IT-udstyr og intellektuelle rettigheder mm., som virksomhederne har til rådighed i produktionen.

En indikator for kapitalopbygningen i erhvervslivet kan typisk være forholdet mellem kapitalapparatet og timebeskæftigelsen (K/L-forholdet). Et væsentligt formål med investeringer er, at virksomheder opnår en passende mængde kapitalapparat i forhold til antallet af ansatte.³ Der kan dog være store forskelle i K/L-forholdet på tværs af virksomheder afhængig af bl.a. virksomhedernes type, størrelse og branche.

K/L-forholdet i Danmark har nogenlunde fulgt OECD-gennemsnittet i perioden 1995-2010, men efter 2010 er udviklingen afbøjet i Danmark. Det skal dog ses i lyset af, at Tysklands og Sveriges K/L-forhold allerede aftog i vækst i midten af 00'erne, se figur 4.3.

³ De Økonomiske Råd, Dansk Økonomi, efterår 2016.

➔ **Figur 4.3** K/L-forholdet i udvalgte OECD-lande, 1995-2015

Anm.: Figuren viser udviklingen i kapitalapparatet i forhold til timebeskæftigelsen. Kapitalapparatet er den samlede faste kapital for hele økonomien eksklusive boligkapital.

Kilde: OECD, Economic Outlook no. 100 og egne beregninger.

Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_4

Stigningen i det danske K/L-forhold set over hele perioden er især trukket af udviklingen i industriens K/L-forhold, da K/L-forholdet i servicesektoren stort set er uændret siden 1995. Den svage udvikling i servicesektoren kan være et resultat af en træg tilpasning af kapitalapparatet og en svag vækst i totalfaktorproduktiviteten.⁴

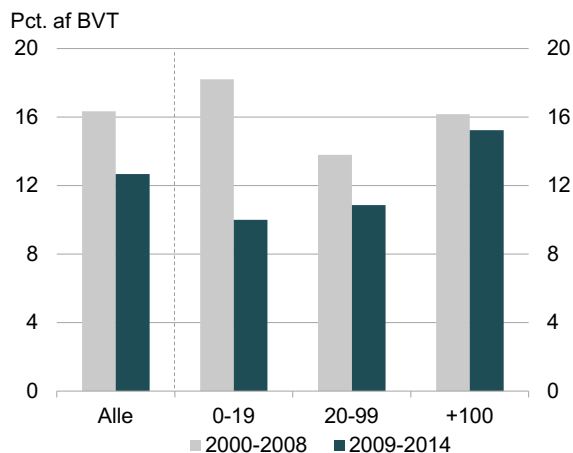
Virksomhedsstørrelse og brancher

Det er primært de små og mellemstore virksomheder, som har haft en nedgang i investeringskvoten efter krisen. Virksomheder med over 100 ansatte har derimod kun haft et mindre fald i investeringskvoten efter krisen, se figur 4.4.

⁴ De Økonomiske Råd, Dansk Økonomi, efterår 2016.

4. Erhvervsinvesteringer

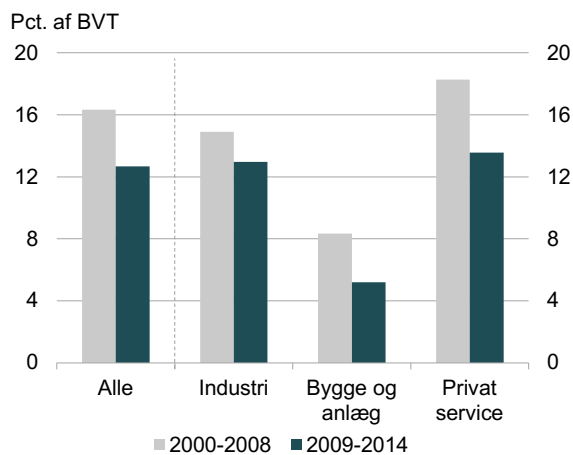
→ **Figur 4.4** Nettoinvesteringer fordelt på virksomhedsstørrelse, 2000-2008 og 2009-2014

Anm.: Figuren viser investeringskvoten, som er målt ved nettoinvesteringer i pct. af værditilvæksten. Tallene er fra regnskabsstatistikken, hvor opgørelsen af investeringer afviger fra opgørelsen i nationalregnskabet. Tallene er beregnet for de private byerhverv fratrukket ejendomshandel mv.
Kilde: Danmarks Statistik, regnskabsstatistik.
Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_4

Investeringskvoterne i de tre private hovedbrancher er alle faldet efter krisen. Privat service samt bygge og anlæg har oplevet et større fald, mens industrien kun har oplevet et mindre fald, se figur 4.5.

→ **Figur 4.5** Nettoinvesteringer fordelt på brancher, 2000-2008 og 2009-2014

Anm.: Figuren viser investeringskvoten, som er målt ved nettoinvesteringer i pct. af værditilvæksten. Tallene er fra regnskabsstatistikken, hvor opgørelsen af investeringer afviger fra opgørelsen i nationalregnskabet. Tallene er beregnet for de private byerhverv fratrukket ejendomshandel mv.
Kilde: Danmarks Statistik, regnskabsstatistik.
Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_4

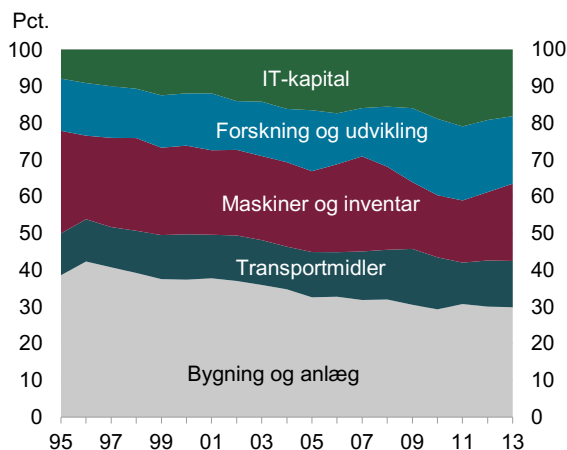
Erhvervsinvesteringer fordelt på type

Erhvervsinvesteringer består af investeringer i en række forskellige type aktiver herunder forskning og udvikling, IT-kapital, bygninger og maskiner mm.

Hver type aktiv spiller en forskellig rolle i produktionen. Investeringer i forskning og udvikling er fx en vigtig kilde til innovation og investeringer i nyt maskinkapital og IT-kapital kan øge produktiviteten gennem teknologisk fornyelse.

Der er med tiden sket en ændring i, hvilke typer af investeringer virksomhederne foretager. Andelen af investeringer i forskning og udvikling samt IT-kapital er fordoblet i perioden 1995-2013. Særligt IT-kapital er øget fra knap 8 pct. til ca. 20 pct. i perioden, se figur 4.6.

→ **Figur 4.6** Investeringer fordelt på type af investering, 1995-2013

Anm.: Tallene er opgjort i faste priser og indeholder både private og offentlige investeringer. IT-kapital er defineret som summen af delkomponenterne *computerhardware*, *telekommunikation* og *computersoftware*. Danmarks Statistik opgør normalt *computersoftware* under kategorien *intellektuelle rettigheder* sammen med *forskning og udvikling*. Der er ikke nyere tal end 2013, da beregningerne for 2014 og 2015 ifølge Danmarks Statistik er behæftet med for stor usikkerhed til at angive.
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.
Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_4

Denne ændring i sammensætningen af investeringer kan formentlig forklare en del af faldet i nettoinvesteringerne, da afskrivningsraten for fx IT-kapital er højere end bygning og anlæg.

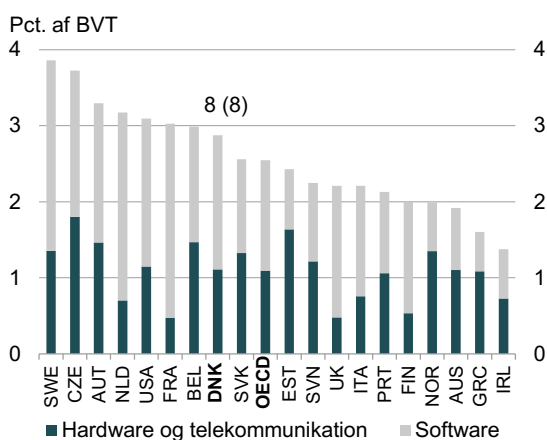
Investeringer i IT

Virksomhedernes investeringer i digital teknologi og service kan spille en væsentlig rolle i forhold til at understøtte den aggregerede produktivitet i det danske erhvervsliv.

4. Erhvervsinvesteringer

De gennemsnitlige private og offentlige investeringer i IT-komponenterne computersoftware, computerhardware og telekommunikation udgør i gennemsnit ca. 3 pct. af BVT i perioden 2003-2013. De danske investeringer ligger i den betragtede periode en smule over OECD-gennemsnittet, men ligger under fx Sverige og Nederlandene. Forholdet mellem investeringer i IT-udstyr (computerhardware og telekommunikation) og software er nogenlunde det samme i Danmark som OECD-gennemsnittet, men Danmark bruger en relativt stor andel på IT-udstyr sammenlignet med fx Nederlandene og Storbritannien, se figur 4.7.

→ **Figur 4.7** Gennemsnitlige investeringer i IT, 2003-2013

Anm.: Tallene er opgjort i faste priser og indeholder både private og offentlige investeringer. Der er ikke nyere tal end 2013, da beregningerne for 2014 og 2015 ifølge Danmarks Statistik er behæftet med for stor usikkerhed til at angive.
Kilde: OECD.
Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_4

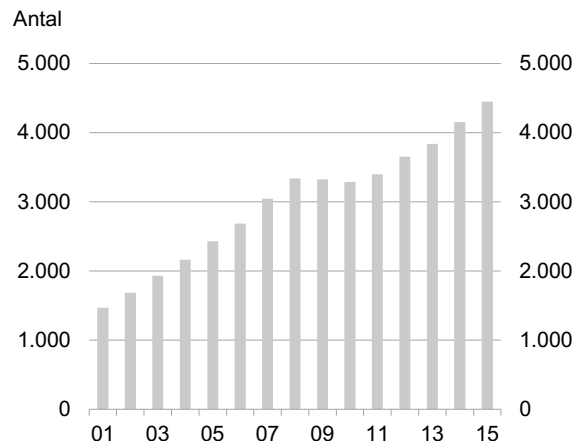
Forskellene mellem landene påvirkes af blandt andet branchesammensætningen i landene.

Investeringer i automatisering

Industrirobotter er med til at automatisere store dele af produktionen i virksomheder og kan give virksomhederne et løft i produktivetsniveauet.⁵

Der har siden 2001 været over en tredobling i antallet af installerede industrirobotter i Danmark, se figur 4.8.

→ **Figur 4.8** Antallet af industrirobotter i Danmark, 2001-2015

Anm.: Det antages, at robotter udgår efter ti års brug. Værdien af et kapitalaktivt forringes over tid, og hastigheden af værdiforringelsen vil afhænge af aktivets type. Antagelsen om ti år for komplet nedslidning baseres på et skøn fra DIRA.

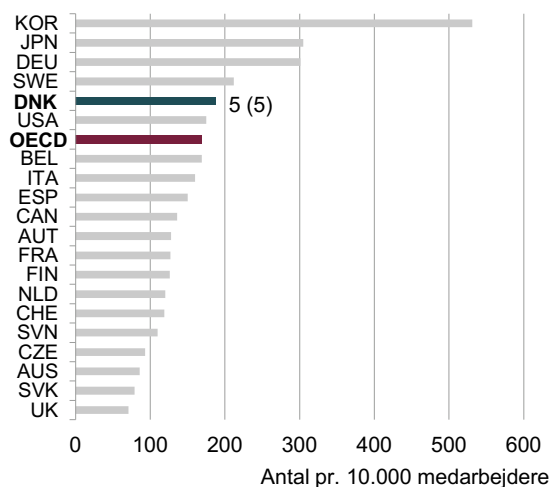
Kilde: DIRA.

Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_4

Den kraftige vækst i investeringer i automatisering skyldes i høj grad, at robotteknologien er blevet mere produktiv og fleksibel samt at priserne på industrirobotter er faldet.

Danmark ligger på en femteplads i 2015 for OECD-landene målt på antallet af industrirobotter pr. medarbejder i industrien. Danmarks placering skal ses i lyset af, at Korea, Japan og Tyskland har en stor produktion af køretøjer, som er en branche med et stort brug af robotter, se figur 4.9.

→ **Figur 4.9** Antal industrirobotter pr. 10.000 medarbejdere i industrien, 2015

Kilde: International Federation of Robotics.

Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_4

⁵ Redegørelse for Vækst og konkurrenceevne 2016.